

Gençler

Gençliğini Yaşayacak

Herkes için

CHP

CHP.org.tr

CHP Bilim, Yönetim ve Kültür Platformu

Özgür Genç

Cumhuriyet Halk Partisi'nin gençlik vizyonunun temelinde sosyal demokrasi anlayışı yatmaktadır. CHP'nin gençliğe bakışına yön veren üç temel ilke özgürlük, eşitlik ve dayanışmadır.

Çağdaş sosyal demokrasinin evrensel ilkelerini savunan CHP'nin gençlik anlayışı özgür insan idealine dayanır. Gençlerin özgür olabilmesi üç önemli koşula bağlıdır: Hak ve özgürlüklerinin güvence altına alınması, toplumsal çevre baskısına son verilmesi ve ekonomik bağımsızlıklarının sağlanması.

- Bir toplumda gençlerin kendilerini geliştirebilmeleri için temel hak ve özgürlüklerinin güvence altında olması gerekir. Bu ancak baskıcı devlet uygulamalarına son verilmesiyle gerçekleşir. CHP, ülkemizde özgürlükçü demokrasinin tam olarak hayata geçirilmesi konusunda en kararlı partidir.
- Gençleri itaate ve bağımlılığa zorlayan toplumsal çevre baskısına son verilmelidir. Bir ülkede gençlerin özgürlüklerinin kısıtlanması devletten olduğu kadar toplumdan da kaynaklanabilir.
- Özgür genç, ekonomik bağımsızlığa ve sosyal güvenceye kavuşmuş gençtir. CHP, gençleri ancak güçlü bir sosyal devletin özgürleştirebileceğini öngörür. Çünkü sosyal adalet herkes için daha fazla özgürlük demektir.

CHP, toplumdaki ekonomik ve sosyal eşitsizlikleri ortadan kaldırmayı ve tüm yurttaşlar için fırsat eşitliğini hayata geçirmeyi hedefler. Bir gencin hayattaki başarısı anne babasının kim olduğu ve nerede doğduğuna bağlı olmaksızın, kendisini geliştirme azmi ve çalışkanlığı tarafından belirlenmelidir. Fırsat eşitliğinin sağlanması için gençler sosyal devletin sağlayacağı tüm olanaklarla desteklenmelidir. CHP, Türkiye'nin tek bir gencini bile arkada bırakmamaya kararlıdır.

CHP, kadın-erkek eşitliğinin toplumsal gelişme için önemini bilincindedir. Bugün genç kadınlar aile ve çevre baskısını genç erkeklerden çok daha fazla hissetmektedir. Bunun sonucunda genç kadınların toplumsal yaşama katılımı büyük ölçüde sınırlanmaktadır. İki milyondan fazla genç kadın ne okula devam etmekte, ne de çalışmaktadır. Eğitimde, iş dünyasında, sosyal ve siyasi katılımında hala genç kadın ve erkekler arasında önemli eşitsizlikler bulunmaktadır. Bu eşitsizlikler, mevcut iktidarın desteklediği eğitim müfredatı, çalışma koşulları ve kadını eve bağlayan toplumsal cinsiyet rolleri tarafından güçlendirilmekte ve sürekli kılınmaktadır. CHP, etkin bir gençlik politikasının en önemli unsurunun kadın-erkek eşitliğini sağlamak ve güçlendirmek olduğunu savunmaktadır.

Günümüzün olumsuz ekonomik koşulları gençler için bencilleşme, yalnızlaşma ve kimliksizleşme gibi tehlikeler doğurmaktadır. Bu nedenle CHP, gençlerimizin önünü açacak toplumsal dayanışma ve güçlü sosyal devlet anlayışını savunur. Sosyal devlet, kardeşliğe yatırımdır; gençlerin birbirlerinin sorunlarına duyarlı olmalarını ve birbirlerine destek olmalarını sağlar.

CHP'nin topluma sunacağı kapsamlı gençlik politikasının temelini, özgürlük, eşitlik ve dayanışma ilkeleri oluşturacaktır.

CHP'nin özgürlükçü demokrasi anlayışının temel ilkelerinden biri de çoğulculuktur. Çoğulculuk, bireylere kişiliklerinin gelişmeye başladığı ilk anlardan itibaren belli bir özerklik tanınmasını ve farklılıklara saygı gösterilmesini gerektirir. Başta toplumsal sınıf, etnik köken, inanç, cinsiyet, cinsel yönelim ve yerleşim birimi gibi temellerde oluşan, farklı tarzlara, davranışlara ve ilgi alanlarına göre çeşitlilik gösteren gençlik alt kültürleri, bireysel özerklik ve toplumsal çoğulculuğun gelişmesi için önemlidir. CHP, bu alt kültürlere saygı gösterir ve bunları zenginlik olarak görür. Gençlik alt kültürleri kentlerimizin yaşam kalitesinin yükseltilmesine ve yenilikçi çevrelerin oluşmasına katkı sağlamaktadır.

Geçtiğimiz 10 yılda dünyada 155 ülke kendi ulusal gençlik politikalarını ve 168 ülke gençlik eşgüdüm yapılarını oluşturmuştur. Aynı süre zarfında Türkiye’de kapsamlı bir gençlik politikası geliştirmeye yönelik yasal veya kurumsal herhangi bir düzenleme gerçekleştirilmemiştir. Türkiye, Avrupa ülkeleri arasında Ulusal Gençlik Konseyi’ne sahip olmayan az sayıda ülkeden biridir. Bugün Türkiye’nin kapsamlı bir gençlik politikası yoktur.

CHP için gençler sadece geleceğin emanet edileceği bireyler değil, bugünün ortaklarıdır. Böyle olmakla birlikte, ülkemizde gençler birçok kimse tarafından potansiyelden çok tehdit olarak algılanmaktadır. CHP, her şeyden önce bu algılamayı yıkacaktır. Devletin görevi gençleri denetim altında tutmak, onlara ne yapıp yapmamaları gerektiğini dayatmak olmamalıdır. Türkiye, gençlerini dinleyen, onların toplumsal yaşamın her alanına katılımını yüreklendiren bir ülke haline gelmelidir. Gençlerin gençliklerini yaşayabilmeleri için gereken fırsat ve olanaklar sağlanmalıdır. Tüm bu amaçlara ulaşmak için kapsamlı gençlik politikalarına ihtiyaç vardır.

CHP, kapsamlı ve çok boyutlu bir gençlik politikasının yanı sıra, sosyal yatırımlar yoluyla tüm çocuklara fırsat eşitliğinin sağlanmasını hedef alan kapsamlı bir çocuk politikası hazırlamaktadır. Böylece Avrupa ülkelerinde benimsenen 0-29 yaş grubuna yönelik kesintisiz yaklaşım, Türkiye’de de hayat bulacaktır. CHP, Türkiye’nin geleceğini şekillendirmekte ve güçlendirmekte kararlıdır.

I. Dünyada ve Türkiye’de Gençlik ve Gençlik Politikaları

1. Gençlerin Ortak Sorunları

Birleşmiş Milletler'in 2007 yılında yayınladığı Dünya Gençlik Raporu'na göre, dünya gençliğinin üç temel ortak sorunu vardır:

- **Zihniyet Sorunu:** Aileden başlayıp, okula ve devlete kadar yayılan geniş bir çerçevede gençleri sıkı denetim altına alınması gereken bir kesim olarak gören anlayışlar gençlerin önünü tıkamaktadır.
- **Eğitim Sorunu:** Eğitim alanına yapılan yatırımlar yetersiz kalmaktadır. Nitelikli eğitim ancak yüksek fiyatlarla sınırlı bir kesime sunulabilmektedir.
- **İş Sorunu:** Günümüzde işgücü piyasaları daralmakta ve gençler genellikle en son işe alınıp ilk işten çıkarılan grup olmaktadır. Çalışanları koruyan kurumlar zayıflamakta ve bu zayıflamanın etkisini en çok gençler hissetmektedir.

Bu sorunların gençler üzerinde üç önemli yansıması olmaktadır:

- **Eşitsizlik ve sosyal dışlanma:** Gençler arasında ekonomik, teknolojik, sosyal ve kültürel kaynaklara erişim bakımından önemli eşitsizlikler bulunmaktadır. Çok sayıda genç yetersiz ve niteliksiz eğitim nedeniyle işsizlik, yoksulluk ve sosyal dışlanma sorunlarıyla karşı karşıyadır.
- **Belirsizlik ve güvensizlik:** Neo-liberal politikaların dayattığı olumsuz çalışma koşulları, giderek zayıflayan toplumsal dayanışma ağları ve ekonomik krizler gençleri birçok belirsizlikle karşı karşıya bırakmaktadır. Gençler geleceğe, topluma ve kendilerine olan güvenlerini sorgulayan karamsar bireyler haline gelmektedir.
- **Özerklik kaybı:** Eğitim eksikliği, işsizlik, sosyal dışlanma ve toplumsal cinsiyet eşitsizlikleri, gençlerin kaderlerini kendi iradeleriyle tayin etmelerine engel olmaktadır. Bu da gençlerin kişiliklerini serbestçe geliştirecek ve bağımsız karar verecek özerkliklerinin kaybolmasına yol açmaktadır.

2. Türkiye’de Gençlik: Görülmeyen Gençleri Görme Zamanı

2010 yılı sonu itibarı ile Türkiye nüfusunun yarısı 29 yaşından gençtir. Türkiye İstatistik Kurumu’nun 15 ile 29 yaş arasındakileri genç olarak kabul eden verilerine göre Türkiye’de yaklaşık 19 milyon genç yaşamaktadır.

Ülkemizde medyanın ve karar vericilerin kamuoyuna sunduğu “gençlik imajı”, onları bekâr, sağlıklı, dinamik ve genelde orta sınıf öğrenciler olarak göstermektedir. Oysa bugün Türkiye’de gençlerin yalnızca üçte biri öğrenci iken üçte biri çalışmakta, geri kalanlar ise ne okula gitmekte ne de çalışmaktadır. Çalışan genç nüfus kadar, işsiz genç bulunmaktadır. Gençlerin kimi, ebeveynleri ile yaşamakta kimi ise evli ve çocukludur.

Ne yazık ki bu farklılıklar hükümet politikaları ve medya değerlendirmelerinde görülmemekte veya görülmek istenmemektedir. Türkiye’de “görülmeyen gençlik” kategorisine giren milyonlarca kişi vardır. İki milyonun üzerinde genç kadın ne öğrenim görmekte ne de iş hayatında bulunmaktadır. Fiziksel engelli gençler, tüm ümitlerini kaybetmiş ve iş aramaktan vazgeçmiş gençler ve genç hükümlüler de bu grupta yer almaktadır.

Türkiye gençlerinin tümü dikkate alındığında gençlerimizin işsizlik, yoksulluk, eğitime katılamama gibi çok önemli sorunları olduğu görülmektedir. Bu sorunlar özgürlükçü demokrasi ve sosyal devlet politikalarının eksikliğinden kaynaklanmaktadır. Ülkemizin bu yönde geliştirilecek gençlik politikalarına acilen ihtiyacı vardır.

Gençlik politikaları genç kadınlar başta olmak üzere görülmeyen gençlik üzerinde odaklanmalıdır. Bu politikalar bölgesel eşitsizliklere ve cinsiyet ayrımcılığına da yanıt oluşturmalıdır. Dezavantajlı konumdaki gençleri güçlendirmek, fırsatlarını artırmak, sosyal ve ekonomik yaşama katılmalarını sağlamak CHP’nin en başta gelen hedeflerindedir.

3. Türkiye’de Gençlik Politikaları: Cumhuriyet’in Sahiplerinden Olağan Şüphelilere

Cumhuriyet’in ilk yıllarındaki gençlere yönelik olumlu yaklaşımlar, zamanla baskıcı yönetimler tarafından olumsuz yönde değiştirilmiştir. Mustafa Kemal Atatürk, Cumhuriyet’in ideallerini yurdun her köşesine yaymak için genç kadroları seferber etmiştir. Cumhuriyet’i Türk Gençliği’ne emanet ettiğini söyleyen Atatürk, 19 Mayıs Bayramı’nı gençliğe armağan ederek, gençlere duyduğu güçlü inancı göstermiştir.

1960’larda, 1961 Anayasası ile genişleyen ifade ve örgütlenme özgürlükleri, üniversitelerin özerkliğinin tanınması gibi önemli politikalar ve dünyadaki 1968 gençlik hareketinin etkisiyle gençliğin sesi hiç olmadığı kadar gür duyulmaya başlamıştır. Bu yıllarda ortanın solu hareketi ile kendi içinde gençleşmeyi başlatan CHP, gençlik hareketlerinin koruyucusu ve destekleyicisi olmuştur.

Gençlerin toplumda öncülük rolü oynadıkları bu dönem 12 Mart 1971 süreci ile sekteye uğramıştır. Gencecik fidanların siyasi hesaplarla hayatlarının heba edildiği bu dönem sonrasında gençlerin özgürlüğünü kısıtlayan politika ve uygulamalar egemen olmuştur. 1980 askeri müdahalesini takip eden 1982 Anayasası ile farklı bir gençlik algısı öne çıkmıştır. Artık gençler toplumun öncüleri ve değişimin dinamiği olarak değil “olağan şüpheliler” olarak görülmektedirler.

1982 Anayasası gençlere yönelik tek bir madde içermektedir. “Gençlik ve Spor” bölümü altında yer alan söz konusu 58. Maddenin başlığı “Gençlerin Korunması”dır: “... Devlet, gençleri alkol düşkünlüğünden, uyuşturucu maddelerden, suçluluk, kumar ve benzeri kötü alışkanlıklardan ve cehaletten korumak için gerekli tedbirleri alır”. Artık gençleri korunması ve denetlenmesi gereken potansiyel bir tehlike olarak gören anlayış egemendir.

4. AKP ve Gençlik: Bir Politikasızlık Hikâyesi

2002 yılından bu yana iktidarda olan AKP, gençlere uyguladığı polis şiddeti, yaygınlaşması için uğraştığı ataerkil değerler ve savunuculuğunu üstlendiği YÖK sistemi örneklerinde görüldüğü üzere, 12 Eylül rejiminin gençlik zihniyetini devam ettirmektedir. Gençler denetlenmesi ve baskı altında tutulması gerekenlerdir.

AKP'nin sunduğu 60. Hükümet Programı ve mevcut iktidarın görüşlerini yansıtan 9. Kalkınma Planı (2007-2013) ile Orta Vadeli Program (2009-2011) gibi belgelerde gençlere ancak genel ifadelerle değinilmiştir. Hamasi bir dille yazılan bu belgeler gençlerin karşı karşıya oldukları sorunlara yönelik somut politika ve uygulamalar içermemektedir. Gençler bugünün ortakları olarak görülmeyip "ülkenin geleceği" olarak nitelendirilmektedir. Bu yaklaşım gençlere açıkça "Bugününüz kayıp, sizi yarınlara havale ediyoruz" zihniyetini yansıtmaktadır.

Gençlere yönelik kapsamlı bir politika ve kurumsal yapı geliştiremeyen AKP iktidarının gençleri ilgilendiren az sayıdaki girişimleri de kurumsal ve siyasi dağınıklıktan ötürü başarılı sonuçlar vermekten çok uzaktır. Gençlerin hakları ve onlara verilecek hizmetler çeşitli kurumların genel kanunlarında yer almaktadır. Eğitim, sağlık, konut, istihdam, çalışma hayatı, sosyal güvenlik, kültürel hayat ve kötü alışkanlıklardan korunma gibi alanlarda çeşitli kurumlar farklı hizmetler sunmaktadır.

Aralarında belli bir kurumsal eşgüdüm olmadan gençlik alanında politikalar geliştirmekle yükümlü altı bakanlık ve çok sayıda merkezi idare teşkilatı bulunmaktadır:

- Milli Eğitim, Çalışma ve Sosyal Güvenlik, Sağlık, Kültür ve Turizm, İçişleri ve Adalet bakanlıkları,

- Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü, Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Genel Müdürlüğü, Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü, Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programları Merkezi Başkanlığı Türk Ulusal Ajansı, AB Genel Sekreterliği, Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü, Türkiye Uyuşturucu ve Uyuşturucu Bağımlılığı İzleme Merkezi.

Merkezi devlet organlarının yanı sıra yerel yönetimler de gençlik alanında politikalar üretmektedir.

Bu dağınık yapı, gençlerle ilgili kurumsal çerçeve ve politikanın, tutarlılık, kapsam ve yararlılık bakımından ne kadar zayıf olduğunu açıkça ortaya koymaktadır. Gençlikle ilgili eşgüdümünden sorumlu bir kurumun ve kapsamlı bir gençlik politikasının olmaması, karar verme ve hizmet sunma süreçlerinde büyük zorluklar yaratmaktadır. Hizmetler çoğu zaman ya birbirleriyle çakışmakta ya da hiç sunulmamaktadır.

Eğitim alanı dışında, Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü (GSGM) gençlik alanındaki en aktif kamu kurumudur. Bu kurumun bütçesinin ezici çoğunluğu spor etkinliklerine ayrılmaktadır. Gençlere yönelik etkinliklerin kurumun bütçesinden aldığı pay yüzde 5'i dahi bulmamaktadır. Bu dar kaynaklar ile GSGM 150'ye yakın Gençlik Merkezi işletmeye, uyuşturucu, ilk yardım gibi konularda eğitim çalışmaları düzenlemeye ve Gençlik Kampları organize etmeye çalışmaktadır. Başta kaynak yetersizliği ve siyasi irade eksikliği nedeniyle bu etkinliklerin ulaşabildikleri kitleler çok sınırlı kalmaktadır.

Tüm bu olumsuzluklara rağmen, önemli sayılabilecek gelişmeler de vardır. Bunlardan ilki, Kent Konseyleri'nin birer parçası olan Gençlik Meclisleri'dir. Gençlik Meclislerinin kurulmasına 1998 yılında BM Kalkınma Programı'nın desteği ile başlanmıştır. Avrupa Birliği adaylığı sürecinde 2005 yılında çıkarılan Belediye Kanunu ile Kent Konseyleri'nin ve dolayısıyla Gençlik Meclislerinin kurulması zorunlu hale getirilmiştir.

Ne var ki bu politika da sözde kalmış ve uygulanmamıştır. Türkiye'deki yaklaşık 3.000 belediye arasında Gençlik Meclisi oluşturanların sayısı 150'yi dahi bulmamaktadır. Meclislerin bulunduğu yerlerde de bu kurumlarda oluşan görüşlere belediyeler tarafından yeterli önem verilmemektedir. Gençlik Meclislerinin merkezi idare tarafından siyasi olarak desteklenmedikçe yeterli düzeyde gelişemeyeceği açıktır. AKP'de böyle bir irade görülmemektedir.

Gençlik politikaları açısından gerçekleşmiş en olumlu adım seçilme yaşını 30'dan 25'e indiren değişikliktir. Anayasa'daki bu değişiklik, CHP'nin tam desteği ile hayat bulmuştur. Ülkemizin siyasi hayatında seçilme yaşının 25'e indirilmesi, 1960'lı yılların başında Bülent Ecevit tarafından önerilmiştir. Bu mirasın sahibi olan CHP, bugün seçilme yaşının 21'e indirilmesini savunmaktadır.

Hükümetin Gençlik Ajansı oluşturulmasına yönelik bir tasarısı da bulunmaktadır. Hazırlanan tasarı beklentileri karşılamaktan uzaktır. Yapılmak istenen, GSGM'nin gençlik ile ilgili birimlerini ayırıp yeni bir kurum makyajı altında devamını sağlamak gibi görünmektedir. Tasarı tartışılmadan önce bir gençlik politikası belgesi hazırlanmamış, gençlere danışılmamış ve sunulacak hizmet ve uygulamaların niteliği belirlenmemiştir.

Hazırlanan tasarıda özellikle STK paydaşlarının ve bizzat gençlerin katılımlarının ne şekilde olacağı belirsizdir. Gençlik kuruluşları ve örgütleri ajansının sivil toplumun katılımıyla ilgili düzenlemelerinden endişelidir. Tasarıda gençlik, gençlik çalışması ve gençlik projesi gibi konular tanımlanmamış, gençlik yaş grubu belirlenmemiştir. Ajans'ın gençlik çalışmaları yürüten STK'lara karşı YÖK tarzı baskıcı bir yapıya dönüşebileceği endişesi mevcuttur.

Sonuç olarak, AKP dönemi gençlik politikaları açısından incelendiğinde, siyasi iradenin eksik olduğu, hem politikalar hem de kurumlar açısından ciddi bir dağınıklığın bulunduğu, gençlere yeterli kaynak ayrılmadığı ve mevcut projelerin dahi yeterince desteklenmediği görülmektedir. Hükümetin gençlik politikasının özeti politikasızlıktır. AKP, 12 Eylül zihniyetini devam ettirmekte ve gençleri baskı altında tutulması gereken bir toplum kesimi olarak görmektedir. AKP, gençleri bugünün ortakları olarak gören değil, onlara “olağan şüpheliler” olarak yaklaşan bir anlayışın temsilcisidir. İşte bu nedenle AKP gençlerin karşısına politikalar ile değil, onları denetlemeyi hedefleyen baskıcı bir zihniyet ve örneklerini son dönemde sıkça gördüğümüz gibi polis ile çıkmaktadır.

II. Cumhuriyet Halk Partisi'nin Gençlik Yaklaşımı

I. Temel İlkeler ve Hedefler

Gençleri güçlendirmek

CHP gençlerin, kendi kaderlerine kendilerinin karar verebilmeleri için hukuken, ekonomik, sosyal ve kültürel olarak güçlendirilmesini hedefler. Bu güçlendirmenin amacı gençlerin farklılıkları bir zenginlik olarak algılayacakları demokratik, laik ve insan haklarına saygılı bir dünya görüşü oluşturmalarına yardımcı olmaktır:

- **Daha fazla hak:** Gençlerin mevcut demokratik haklarına saygı gösterilecek, bu haklar geliştirilecektir. Devletin gençlere karşı destekleyici ve ön açıcı olması gerektiği anayasal garantiler altına alınacaktır.
- **Daha geniş özerk alan:** Gençlerin kendilerini sosyal çevre baskısına karşı koruyabilmeleri ve geleceklerini hür iradeleriye yapacakları seçimlerle oluşturabilmeleri için özerklik alanları genişletilecektir.
- **Daha fazla olanak:** Gençler, önlerine çıkan ekonomik engelleri aşabilmeleri için sosyal devletin tam koruması altına alınacaktır. Devlet gençlere kendilerini geliştirebilecekleri olanakları sağlamakla yükümlü olacaktır. Eğitim ve istihdamda gençlere daha fazla fırsat yaratmak öncelik teşkil edecektir.
- **Daha etkin katılım:** Tüm bu koşulların hayata geçirilebilmesi için gereken politikalar gençlerin tam katılımı ile belirlenecektir. Gençlerin, özellikle genç kadınların, toplumsal yaşamın her alanında temsiliyetini artırmak ve karar verme süreçlerine katılımlarını sağlamak en önemli hedefdir.

Fırsat eşitliğini sağlamak

CHP, çağdaş sosyal demokrasi anlayışı gereği, gençler arasında fırsat eşitliğini savunur. Daha kısıtlı olanaklara sahip olan gençler sosyal devletin kaynakları ile desteklenecektir. CHP, Türkiye'nin tek bir gencini dahi geride bırakmama anlayışını benimseyecektir.

CHP'nin gençlik yaklaşımı, Türkiye'deki gençlik kategorilerinin tümünü dikkate alacak, "görülmeyen gençleri" görecektir. Öğrenciler, çalışanlar, çalışmayanlar, iş arayanlar, okula gidemeyenler, engelliler, kentte yaşayanlar, tarlada çalışanlar, tutucu yaklaşımların baskısı altındaki genç kadınlar; herkes bu yaklaşımda kendini bulacaktır. Kadın-erkek eşitliğinin güçlendirilmesine özel önem verilecektir.

Gençlere yatırım yapmak

Gençlerin güçlendirilmesi ve fırsat eşitliğinin sağlanmasının ana yolu, gençlere daha çok yatırım yapılmasıdır. CHP yukarıda sayılan hedeflere sadece yasalar çıkarılarak ulaşılamayacağını bilincindedir. Çıkarılan yasalar siyasi irade ile desteklenmeli, yaratılan kaynaklar gençlere ulaştırılmalıdır.

2. Anayasal Düzenlemeler

1982 Anayasası'ndaki gençlere ilişkin düzenleme gençleri olağan şüpheliler olarak gören bir zihniyeti yansıtmaktadır. CHP, her şeyden önce böyle bir zihniyeti yansıtan anayasal düzenlemelerin değişmesi gerektiğini savunmaktadır. Devletin, gençlerin demokratik ve sosyal haklarını korumak ve kişiliklerini geliştirebilecekleri özerk alanları oluşturmaya ilişkin görevleri anayasal seviyede düzenlenmelidir.

Gençlik konusunda özel bir hüküm Anayasa'nın Başlangıç kısmına eklenmelidir: *"Devletin, kamusal politikaların oluşum sürecinde ve içeriğinin belirlenmesinde gençlerin bireysel ve toplumsal değerini gözeteyeceği..."*

Anayasa'nın "devletin temel amaç ve ödevleri"ni tanımlayan hükmüne (Madde 5) gençlik konusunda özel bir ödev eklenmelidir: *"Devlet... dil, ırk, etnik köken, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve yaş farkı gözetmeksizin kişinin temel hak ve özgürlüklerini sosyal hukuk devleti, kişiliğın serbestçe gelişimi ve adalet ilkeleri ile bağdaşmayacak biçimde sınırlayan ekonomik ve sosyal engelleri kaldırmakla yükümlüdür."*

Anayasa'nın eşitlik ile ilgili hükmüne (Madde 10) "yaşa dayalı ayrımcılık" da eklenmelidir: *"Herkes, dil, ırk, etnik köken, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep, yaş ve benzeri nedenlerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir."*

Anayasa'nın "Gençliğin Korunması" başlıklı hükmü (Madde 58) aşağıda belirtilen şekilde değiştirilmelidir:

"Devlet, gençlerin kişiliğini serbestçe geliştirmesini, temel hak ve özgürlüklerden eşit biçimde yararlanmasını ve toplumsal, ekonomik ve siyasal yaşama etkin biçimde katılmasını sağlayacak her türlü siyasal, ekonomik ve hukuksal önlemi almakla yükümlüdür."

"Eğitim ve öğretimin her aşamasında gençlerin kişiliklerine saygı duyulması esastır."

"Devlet, gençlerin siyasal partilerde, Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde ve yerel yönetimlerin karar organlarında yer almasını güvence altına alır."

Sonuç olarak, CHP'nin gençlik politikası kapsamlı bir özgürlük projesidir. CHP'nin önerisi "güçlü, renkli ve konuşan gençlik" projesidir. CHP iktidarında gençlere daha fazla hak, daha fazla olanak ve daha fazla söz verilecektir. Bu bizim gençlere sözümüzdür.

III. Türkiye’de Gençlerin Temel Sorunları ve Çözüm Önerileri

Türkiye’de gençlerin karşılaştığı sorunlar dört ana başlık altında toplanabilir:

- Eğitim olanaklarının yetersizliği ve eğitimde fırsat eşitliğinin olmaması,
- İşsizlik ve gelecek kaygısı,
- Kişiliğin serbest gelişimini sağlayacak olanak ve fırsatların eksikliği,
- Gençlerin ülke yönetimine aktif olarak katılamaması.

CHP’nin eğitim ve işsizlik konularındaki politikaları bu konular üzerine hazırlanan ayrı çalışmalarda kapsamlı bir şekilde ele alınacaktır. Bu çalışmada bu konulara sadece temel ilke ve hedefler düzeyinde değinilecektir.

Tüm bu sorunlar ancak, hem gençlerin tümüne hem de genç kadınlar, işsiz, engelli gençler ve farklı gençlik alt kültürleri gibi özel gruplara yönelik hizmetleri bir araya getirerek çözülebilir. Bu nedenle CHP, “bütünleşik gençlik destek hizmetleri” geliştirme anlayışını benimsemektedir.

1. Eğitim

Sorunlar

Eğitimdeki eşitsizlikler

Maddi zorluk çeken çok sayıda öğrenci ya hiç öğrenim görememekte, ya da öğrenim hayatlarını büyük sıkıntılarla devam ettirmektedir. İlköğretimden ortaöğretime geçişte ve ortaöğretimin çeşitli aşamalarında çok yüksek oranlarda okul terkleri ile karşılaşmaktadır. Okul terklerinde ekonomik, cinsiyete ve eğitim sistemine bağlı nedenler öne çıkmaktadır.

OECD tarafından yürütülen PISA araştırmasının 2009 sonuçlarının gösterdiği gibi; okullarda verilen eğitimin niteliği büyük farklılıklar göstermektedir. Genel liselerde okuyan öğrenciler okuma, matematik ve bilim alanlarında OECD ülkelerindeki öğrencilerden oldukça geridedir. Maddi gücü olan aileler çocuklarını özel okullara gönderirken, az sayıda şanslı öğrenci Fen ve Anadolu liselerine devam etmektedir. 2013-2014 öğretim yılına kadar tüm genel liselerin Anadolu lisesine dönüştürülecek olması, bu okullar arasındaki eğitim niteliği farkını kapatmayacaktır.

Eğitimdeki eşitsizlikler, kadın-erkek, kent-kır ve bölge eşitsizliği gibi toplumsal eşitsizlikleri yeniden üretmektedir. Öğrenciler arasındaki eşitsizlikler, okul öncesi eğitimden başlayarak eğitimin ve eğitim sonrası hayatın tüm aşamalarında artarak devam etmektedir.

Eğitime yetersiz kaynak

Honduras, Fildişi Sahilleri gibi ülkelerde dahi eğitime ayrılan pay GSMH'nin yüzde 4'ünün üzerinde iken bu oran Türkiye'de sadece yüzde 2,5'tir. Zaten çok sınırlı olan bu bütçenin pek az bir bölümü yeni yatırımlara ayrılmaktadır. 2002 yılında MEB bütçesinin yüzde 17,18'i yatırımlara ayrılırken bu rakam 2009'da yüzde 4,57'e düşmüştür. Bu rakamların gösterdiği üzere, eğitim gizli bir özelleştirme sürecine sokulmuştur.

Eğitim kalitesi

Türkiye eğitim altyapısı açısından Avrupa Birliği ülkelerinin çok gerisinde kalmaktadır. Ortalama sınıf mevcudu İtalya'da 22, Yunanistan'da 24'tür. Ülkemizde ise her ne kadar resmi rakamlarda sınıf başına düşen ortalama öğrenci sayısı 35 civarında gösterilse de, özellikle düşük gelir gruplarının yaşadığı bölgelerde sınıf mevcutları 50-60'ı bulmaktadır.

Bu şartlar altında çok sayıda öğrenci okuma-anlama, bilgisayar kullanma, eleştirel düşünme ve etkin problem çözme gibi asgari becerileri dahi edinmeden okullardan mezun olmaktadır. Eğitim kalitesinin düşüklüğü işsizlik üzerinde doğrudan etkilidir. TÜİK verilerine göre, işsizlerin üçte biri mesleki becerilerden yoksundur ve istihdam edilebilir değildir. Bu nitelikte bir işgücü ile Türkiye'nin inovasyona dayalı, ileri teknoloji temelli, yüksek katma değerli ve rekabet gücü yüksek bir ekonomik yapıya kavuşması olanaksızdır.

Sınav merkezli bir eğitim sistemi

Her yıl üniversiteye girebilmek için 1,5 milyon genç sınava girmekte, bunlardan sadece üçte biri bir lisans ya da ön lisans programına yerleşebilmektedir.

Var olan sınav sistemi, gençleri ezberci bir eğitime mahkûm etmekte ve dershanelere kapatmaktadır. Liseli gençlerin bilime, sanata, spora ve sosyal etkinliklere ayıracak zamanları kalmamaktadır. Dershaneye gitmek, üniversite eğitimi almanın ön koşulu haline gelmiştir. Oysa pek çok aile maddi zorluklar yüzünden çocuklarını dershaneye gönderememektedir.

Üniversitelerle ilgili sorunlar

Burslar ve krediler: Üniversite öğrencilerine verilen burs ve krediler yetersiz, öğrencilerden alınan harçlar ise yüksektir. Öğrenciler devletten aldıkları 240 liralık bursla geçinmeye çalışmaktadır. Gençlerin çoğu böyle bir destek sisteminden haberdar bile değildir. Kredilerin geri ödeme süresi Türkiye'de 3-4 yıl iken öğrencilerin yaklaşık tamamının kredi aldığı İzlanda, Norveç ve İsveç gibi ülkelerde en az 20 yıldır.

Yurt sorunu: Türkiye’de her altı yüksek öğretim öğrencisinden sadece birine yetecek kadar yurt kapasitesi bulunmaktadır. Yurt-Kur’un 281 yurdunda 248.664 öğrenci yaşamaktadır. Bu yurtlarda öğrenci başına ortalama 13,5 metrekarelik alan, 104 kişiye bir bilgisayar düşmektedir. Yurt-Kur hizmetlerinden yararlanamayan öğrenciler özel yurtlarda veya yüksek ücretlerle kiraladıkları özel konutlarda yaşamaktadır. Özel yurtların sayısı 3.500’e, bu yurtlarda kalan öğrenci sayısı da 300.000’e yaklaşmıştır.

Yeni açılan üniversiteler: Birçok yeni üniversite ödenek eksikliği ve akademik kadro yetersizliği sebebiyle “tabela üniversitesi” konumundadır. Kütüphane, laboratuvar ve sosyal tesisler konusunda ciddi eksiklikler vardır. Eğitimin yetersizliği nedeniyle mezun olan öğrenciler iş bulmakta zorlanmaktadır.

Plansız artan kontenjanlar, düşen eğitim kalitesi: Kontenjanlar altyapı ve ekonominin ihtiyaçları dikkate alınmadan artırılmaktadır. Kapasitenin çok üzerinde öğrenci alınmasıyla, eğitimin kalitesi giderek düşmektedir. Dünyanın en iyi 500 üniversitesi sıralamasına Türkiye’den her yıl bir ya da iki üniversite, ancak son sıralardan girebilmektedir.

YÖK düzeni: 12 Eylül rejiminin bir ürünü olan YÖK üniversitelerin idari, mali ve bilimsel özerkliklerini ellerinden almıştır. Dayatılan merkezi sistem, üniversitelerin idari ve bilimsel yaratıcılıklarını, farklılaşmalarını, esnekliklerini ve küresel olarak rekabet edebilir hale gelmelerini engellemiştir. YÖK düzeni ile üniversiteler, öğrenciler ve öğretim üyeleri için özgürlük alanı olmaktan çıkmıştır.

Eğitim sistemindeki sorunları bazı çarpıcı rakamlarla özetlemek mümkündür:

- UNESCO tarafından dünyanın değişik bölgelerinde eğitimin gelişimini ölçmek için hazırlanan Herkes için Eğitim Gelişme Endeksi, Türkiye'yi 125 ülke arasında 77'nci sırada göstermektedir.
- Lise veya üniversiteye gitmeyen gençlere bu durumun nedenleri sorulduğunda, yüzde 30 gibi büyük bir oran ekonomik zorluklara işaret etmektedir.
- Okullaşma oranı ortaöğretimde yüzde 58,5 iken yükseköğretimde yüzde 27'ye düşmektedir.
- Genç işçilerin yüzde 22'si çıraklığa başlamanın yasal yaşı olan 15 yaşından önce çalışma hayatına girmektedir.

Çözüm Önerileri

CHP'nin en önemli hedefi hayat boyu öğrenme ilkesi çerçevesinde, tüm sosyoekonomik kesimlerden gelen gençlere gerçekten eşit fırsatlar sunan bir eğitim sistemi oluşturmaktır.

CHP, eğitimi temel bir insan hakkı olarak görmektedir. Gençlere kişiliklerini özgürce geliştirme olanağını sağlayacak bir eğitimin verilmemesi, bir insan hakkı ihlalidir. Her insan hakkı ihlaline olduğu gibi devlet bu ihlale de ivedilikle son vermelidir.

Eğitimde tam fırsat eşitliği

CHP Aile Sigortası kapsamında, ihtiyacı olan ailelerin çocukları için, aylık nakdi ödemeler ve kitap ve kırtasiye malzemelerini içeren eğitim destekleri sunacaktır. Bunun yanı sıra, ekonomik yönden geri kalmış bölgelerden başlayarak, yoksul ailelerin çocuklarının devam ettiği tüm devlet okullarında ücretsiz öğle yemeği verilecektir. Bu adımlarla, gençlerin ekonomik nedenlerle okula devam edememesinin önüne geçilecek ve eğitimde tam fırsat eşitliğinin yolu açılacaktır.

Çalışan, engelli, hapiste bulunan gençler ve mevsimlik göçmen ailelerin çocukları gibi özel ihtiyaçları olan öğrencilere eşit fırsatlar sunmak için daha esnek eğitim yaklaşımları uygulanacaktır. Bu kapsamda, hayat boyu öğrenme, yaygın eğitim, uzaktan öğrenme, elektronik öğrenme ve akran eğitimi gibi yeni sistemler desteklenecektir.

Dar gelirli gençler ve özellikle genç kadınlar için, eğitimin her kademesinde pozitif ayrımcılık uygulanacaktır.

Eğitime daha çok kaynak, daha çok yatırım

CHP, Türkiye'nin önceliklerini değiştirecektir. CHP'nin kamusal harcamalarda önceliği eğitim ve sağlık olacaktır. Yolsuzlukların önüne geçilmesi, kamu kaynaklarının kullanımının rasyonelleştirilmesi, ekonominin geniş kesimlerinin kayıt altına alınması ve öncelikli olmayan tüm alanlardaki kamu harcamalarının gözden geçirilmesiyle elde edilecek gelirler eğitime ve sağlığa aktarılacaktır. Eğitime aktarılan kaynaklar, eğitimin fiziki ve insan sermayesinin iyileştirilmesi için yapılacak yeni yatırımlarda kullanılacaktır.

Yükselen eğitim kalitesi

Öğretmen odaklı yaklaşım: Eğitimin temel taşı öğretmendir. CHP eğitim politikasında öğretmenleri merkeze koyacaktır. Öğretmenlerin iş güvenceleri bulunmalı, gelirleri müreffeh bir seviyede olmalı ve toplum içinde saygınlıkları yüksek tutulmalıdır.

Eğitimin altyapısının güçlendirilmesi: Eğitim altyapısını güçlendirmek, sadece derslik sayısını artırmak değildir. CHP, dezavantajlı bölgelerden başlayarak, okullarda sağlık ve beslenme altyapısını da geliştirecektir. Bunun yanı sıra okulların sanat, spor, teknoloji gibi kişilik ve beceri geliştiren alanlarda sunduğu olanaklar da zenginleştirilecektir.

Tam gün okul: CHP, gençlerin bireysel gelişimleri için daha çok olanak ve daha çok zaman bulabilmeleri amacıyla eğitimin, sanat, spor, teknoloji altyapısı güçlendirilmiş okullarda, yarım gün değil, tam gün olması anlayışını benimseyecektir.

Her gence en az bir yabancı dil: CHP, her gencin en az bir yabancı dili rahat kullanacak seviyede öğrenmesini, bu sayede farklı kültürlerle etkileşime girmesini ve küresel ekonomide rekabet edebilecek güce ulaşmasını hedeflemektedir.

Bilgiye eşit ve özgür erişim: CHP, gençlerin internet kullanımının yaygınlaşması amacıyla her gence internet erişimi ve bilgisayar sağlayacaktır. İnternet ortamındaki sansürler kaldırılacak, Türkiye'deki gençlerin demokratik ülkelerdeki yaşıtları ile aynı düzeyde bilgiye erişmesi sağlanacaktır.

Bireysel farklılıklara ve çeşitliliğe saygı: Eğitim sistemi anaokulundan üniversiteye kadar her kademede bireysel farklılıklara önem veren ve bilim, sanat ve spor gibi alanları ön plana çıkaran bir yapıya kavuşturulacaktır.

Ezberci ve tek boyutlu eğitime son: CHP tüm eğitim müfredatını gözden geçirecek ve özgürlükçü, eleştirel düşünceyi temel alan ve bilgi çağı ile uyumlu yeni bir müfredat oluşturacaktır. Yeni müfredatın öncelikleri, öğrencilerin sözel ve yazılı ifade kabiliyetlerinin, sayısal yeteneklerinin, bilişim teknolojilerini kullanım becerilerinin, bağımsız araştırma kapasitelerinin ve demokrasi ve insan hakları bilincinin artırılmasıdır.

12 yıl zorunlu eğitim

Zorunlu eğitim 12 yıla çıkarılacak ve gençlerin eğitim hayatından kendi ayakları üzerinde durabilecek bir yaştan önce çıkmalarının önüne geçilecektir. 12 yıl zorunlu eğitimle gençler hayata daha güçlü, daha donanımlı ve daha istihdam edilebilir olarak başlayacaktır.

Sınav sistemi reformu

CHP, üniversite sınavı başta olmak üzere mevcut sınav sistemlerini gözden geçirerek, gençlerin en verimli çağlarında hayattan kopmalarını engellemekte kararlıdır. CHP'nin temel hedefi, gençlere birden fazla şans tanınması, ezberciliğe iten çoktan seçmeli sorular yerine ifade kapasitesi ve analitik becerileri ölçecek bir sınav yönteminin benimsenmesi ve ortaöğretimdeki başarının üniversiteye girişte daha fazla dikkate alınmasıdır.

Üniversitelerin işleyişi ile ilgili yeni önlemler

Üniversite harçları kaldırılacak: Üniversite harç miktarları birçok öğrencimizin hayatını fazlasıyla zorlaştıracak düzeydedir. Üniversite harçları kaldırılacak, her genç için fırsat eşitliği sağlanacaktır.

Genç dostu yurtlar: CHP, iki senelik bir seferberlikle tüm üniversite öğrencilerine sağlıklı, güvenli, kütüphane ve internet altyapısına sahip, çevre baskısından uzak barınma ve yurt olanakları sağlanacaktır. Toplu ve tek tipleştirici yurt binası anlayışı değiştirilecek ve “genç dostu” mekânlar yaratılacaktır.

Tüm üniversite öğrencilerine yaşam destek kredisi: Talep eden tüm üniversite öğrencilerine düşük faizli, kamu destekli Yüksek Eğitim Yaşam Destek Kredisi verilecektir. Kredi geri ödemesinde gençlerin koşulları göz önünde bulundurulacak gerekli esneklik sağlanacaktır. İşsiz gençten kredi ödemesi beklenmeyecek, geri ödemeler için gencin iş bulması beklenmektedir.

Olanığı olmayan tüm gençlere karşılıksız eğitim bursu: Maddi olanağı olmayan tüm üniversite öğrencilerine en az asgari ücret düzeyinde Karşılıksız Eğitim Bursu sağlanacaktır.

YÖK düzeni son bulacak: CHP, üniversiteler üzerinden YÖK de dahil tüm siyasi baskıları kaldıracak; üniversiteleri bilimsel, idari ve mali özerkliğe kavuşturacaktır. Ancak bu şekilde üniversiteler ifade özgürlüğünün ve demokrasinin yuvası haline gelecek; bilimsel araştırma, bilgi ve eğitimde akademik rekabetin önü açılacaktır.

2. İşsizlik ve Gelecek Kaygısı

Sorunlar

Genç işsizler ordusu

AKP iktidarında Türkiye’de işsizlik yapısal ve kalıcı hale gelmiştir. İşsizlik sorununun en ciddi etkilediği toplumsal kesimlerden biri gençlerdir. 1988-2002 yılları arasında yüzde 16 olan genç işsizlik oranı, 2003-2010 döneminde ortalama yüzde 21’e çıkmıştır. Sayısı 3 milyonu aşan resmi işsizlerin üçte birini 15-24 yaş grubundaki gençler oluşturmaktadır. Kentsel bölgelerde genç işsizlik oranı yüzde 25’e kadar çıkmaktadır. Resmi kaynaklar dışında, çeşitli STK ve sendikaların yaptığı araştırmalara göre Türkiye’deki her üç gençten biri işsizdir.

Genç kadınlar ve çalışma yaşamı

TÜİK’in Ekim 2010 verilerine göre Türkiye’de kadınların iş gücüne katılım oranı yüzde 28’dir. Bu oran, ortalamaları yüzde 60’ın üzerinde olan AB ve OECD ülkeleri ile karşılaştırınca Türkiye’yi en alt sıralara koymanın yanı sıra, birçok Ortadoğu ülkesinden de daha düşüktür. Tabloyu daha da iç karartıcı kılan, kadınların istihdama katılım oranınının 2000 yılından bu yana düşüş göstermesidir. Genç kadınlar, bu tablodan en çok etkilenen kesimlerden biridir. 2 milyondan fazla genç kadın ne eğitime devam etmekte ne de iş hayatında yer almaktadır.

Kayıt dışı ve güvencesiz çalışma

Türkiye’nin en büyük sorunlarından biri olan çalışma hayatında kayıt dışılık, güvencesizlik ve düşük ücretli ve tehlikeli işlerde çalıştırılmaktan en olumsuz etkilenen kesim gençlerdir. Günümüz ekonomisinin gerektirdiği becerilere sahip olmayan, sosyal güvencesi bulunmayan ve İŞKUR görevlerini yerine getirmediği için iş piyasasına girişte yalnız bırakılan yüz binlerce genç, kayıt dışı ve güvencesiz işlere mahkum bırakılmaktadır.

Eğitim-işgücü piyasası arasındaki kopukluklar

Gençler arasında işsizliğin yüksek olmasının en önemli nedenlerinden biri eğitimin çağdaş ekonominin taleplerini karşılamaktan uzak olmasıdır. Bugün sayısı 500 bine yaklaşan üniversite mezunu, 332 bin meslek lisesi ve 432 bin lise mezunu işsizdir.

Büyük şirketler iş ilanlarında sadece belli başlı üniversitelerin mezunlarına hitap etmektedir. Üniversite-sanayi işbirliği gelişmemiştir. Üniversite kontenjanları ekonominin ihtiyaçlarına göre değil, siyasi rant hesaplarına göre belirlenmektedir. İktidarın üniversiteli gençlerin işsizliğine yaklaşımı "Her üniversite bitiren iş bulacak diye bir kaide yok" şeklindedir.

Ekonominin ihtiyaçları ve eğitim çıktıları arasındaki uyumsuzluktan en çok ortaöğretim mezunları etkilenmektedir. Meslek liseleri cazip hale getirilememiştir. Bunun sonucu olarak birçok öğrenci genel liselere yönelmekte ve iş piyasasına belirli bir beceri sahibi olmadan girmektedir.

İşgücü piyasasının talepleri ile meslek okulu mezunlarının edindikleri beceriler arasında yeterli bir bağlantı bulunmamaktadır. Meslek okulu mezunları arasında işsizlik oldukça yaygındır. İşverenler ise nitelikli ara eleman bulamadıklarından şikâyet etmektedirler.

Tüm bu sorunlara rağmen, özellikle düşük gelirli aileler çocuklarını, bir an önce çalışmaya başlamaları için bu okullara göndermeyi tercih etmektedir. Bu okullarda verilen eğitimin yetersiz olması hem bu ailelerin çocuklarını düşük gelir seviyelerine mahkûm bırakmakta hem de genel olarak ekonomiye zarar vermektedir.

Askerlik

Gençler, eğitim hayatından iş hayatına atılacakları ve yuva kuracakları en verimli çağlarında vatani görevlerini yerine getirmektedirler. Bu süreç pek çok genç için ekonomik, sosyal ve ailevi sorunları da beraberinde getirebilmektedir. Askerlik süresinin uzun olması, katı bir takvim çerçevesinde gerçekleştiriliyor olması ve hızlı karar alma süreci temelinde tasarlanmamış olması, gençler için belirsizlik ve endişe kaynağı olmaktadır.

Çözüm Önerileri

Gençlere iş üreten ekonomi

CHP'nin ekonomi politikasının merkezinde üreten, iş yaratan ve hakça bölüştüren bir Türkiye hedefi vardır. CHP, Cumhuriyet'in 100. yılına kadar yılda ortalama yüzde 7 ekonomik büyümeyi, senede 800.000 iş yaratmayı ve işsizliği yüzde 6'ya düşürmeyi hedeflemektedir. Kurulacak bu yeni ekonomik düzenin ana eksenini "Genç İstihdamlı Büyüme" olacaktır. CHP, devlet-özel sektör işbirliğiyle veya doğrudan devlet yatırımlarıyla gençlere ve özellikle de genç kadınlara istihdam yaratacaktır.

Başta üniversite kampüslerinde olmak üzere, özel kesimde çalışmak isteyen 29 yaşından genç üniversite öğrencilerinin, dört yıldan fazla olmamak üzere, yarı zamanlı çalışması teşvik edilecektir. Bu amaçla, çalışan üniversite öğrencisinin ödemesi gereken gelir vergisi ve işverenin ödemesi gereken SSK primi devlet tarafından karşılanacaktır.

Genç kadınlar iş dünyasına

Genç kadınların işgücüne katılımının artırılması Türkiye'nin ekonomik gelişmesi için zorunludur. CHP, önümüzdeki on sene içinde kadınların işgücüne katılım oranını yüzde 40'ın üzerine çıkarmakta kararlıdır.

Bu amaçla CHP, "Genç İstihdamlı Büyüme" stratejisinin yanı sıra, kres olanaklarının güçlendirilmesi ve annelik ve babalık izni gibi hakların yeniden düzenlenmesi yoluyla kadın istihdamını teşvik edecektir. Zorunlu eğitimin 12 yıla çıkarılması da kadınların işgücüne katılımı üzerinde olumlu etki yapacaktır.

Devlet kurumlarında çalışanların belli bir oranının kadın olması sağlanacaktır. Özel sektörde belirli bir büyüklüğe ulaşmış tüm şirketlerin yönetim kurullarında belirlenecek asgari sayıda kadın bulundurulması zorunlu tutulacaktır. Kadını üretken yapabilecek projeler desteklenecek, genç kadın girişimcilere pozitif ayrımcılık uygulanacaktır. Atılacak bu adımlarla genel olarak kadın istihdamı ama özellikle de genç kadınların istihdam oranı artırılabilecektir.

Gençlere güvenceli işler

Gençlerin kayıt dışı ve güvencesiz çalıştırılmasıyla mücadele CHP'nin genel kayıt dışı istihdamla mücadele stratejisinin önemli bir parçasıdır. Bu amaçla CHP, öncelikle işgücü kullanımını caydıran ve kayıt dışılığı özendiren aşırı vergi ve prim yüklerini azaltacak, kayıt içine girmeyi teşvik edecektir. CHP, sendikalaşmanın önündeki engelleri kaldıracak, gençlerin sendikalı olmasını özendirecektir. Güçlenen sendikalar kayıt dışı ve güvencesiz çalışmanın önündeki en büyük engeller olacaktır.

İş dünyasına hazır vasıflı gençler

Türkiye'nin uzun vadeli insan kaynaklarını geliştirme politikaları bakımından, işgücü piyasasının ihtiyacı olan ve uluslararası standartlarla uyumlu "istihdam edilebilir" bireyler yetiştiren bir eğitim sistemi oluşturulacaktır. İşgücü piyasasında yüksek talebi olan işler için uygun becerilerin geliştirilmesi amacına yönelik yatırımlar artırılacak ve iyileştirilecektir.

Bu amaçla üniversite-sanayi işbirliği desteklenecek, üniversite kontenjanları iş dünyasının ve planlamacıların katılımıyla ihtiyaca göre belirlenecektir. Türkiye'nin inovasyona dayalı bir ekonomik modele geçebilmesi için temel bilimler gibi alanlarda öğrencilere verilen bursların miktarı yükseltilerek bu bölümler cazip hale getirilecektir.

Üniversite öğrencilerinin eğitim hayatlarının başından itibaren iş dünyasıyla ilişkiye geçebilmeleri için staj olanakları çoğaltılacaktır. Bu amaçla üniversitelerin kariyer planlama birimleri güçlendirilecek ve internet ortamında ulaşılabilecek ulusal bir staj bilgi bankası oluşturulacaktır. Aynı zamanda devlet kurumlarında üniversite öğrencilerine ücretli staj olanağı sunulacaktır.

Meslek okulları köklü bir reformdan geçirilecek ve cazibe merkezi haline gelmeleri sağlanacaktır. Meslek okulları ile özel sektör kuruluşları arasında işbirliği ve eşgüdüm güçlendirilecektir. Bu şekilde üniversiteye devam etmeyi düşünmeyen öğrencilerin genel liselere yönelmelerinin önüne geçilecektir. Meslek okullarının cazibesini artırmak amacıyla:

- Meslek okullarında okuyan gençler tam zamanlı sigortalı sayılacak ve primleri bu okulların bütçelerine konulan ödenek ile karşılanacaktır.
- Mesleki eğitim, her ilde ihtiyaç olan mesleklere yönelik hazırlanacak Türkiye istihdam haritasına göre şekillendirilecektir.
- Organize Sanayi Bölgeleri'nde yatılı meslek okulları açılacaktır. Öğrenciler bu okullarda tam burslu olarak okuyacaktır.
- Büyük şirketlerin meslek okulu öğrencilerine staj ve mezuniyet sonrasında iş olanağı sunması teşvik edilecektir.
- Bir meslek alanı için edinilmesi gereken beceriler, o mesleğin örgütleri ve iş dünyası temsilcileri ile uluslararası standartlara uygun olarak belirlenecektir. Bu becerilerin değerlendirilmesi amacıyla sertifika sınavları açılacak ve tüm meslek sahiplerinin belli asgari becerilere sahip olmaları sağlanacaktır.
- Meslek yüksekokullarının kontenjanları, isteyen tüm meslek lisesi mezunlarına açık olacak şekilde artırılabilecektir.

İŞKUR, Avrupa Birliği'ndeki örnekleri gibi çalışır hale getirilecektir. Kurumun iş ve işçiyi eşleştirme hizmetleri etkinleştirilecek, bu amaçla bilgi teknolojisinin tüm olanaklarından faydalanılacaktır. İŞKUR, aktif işgücü piyasası politikaları alanında da etkin hale getirilecektir. Kurum işini kaybedenlere veya iş piyasasına giriş yapamayanlara yönelik, hayat boyu öğrenme ilkesiyle uyum içinde, meslek kursları düzenleyecektir. Aile Sigortası'ndan faydalanmak için işsiz durumda bulunanların bu kurslara devamı zorunlu olacaktır. Tüm bu eğitim faaliyetlerinde gençlere öncelik verilecektir.

Genç girişimciler

Girişimcilik eğitimi, başlangıç fonları ve yönlendirme programları yoluyla gençlerin girişimciliği desteklenecektir. Devlet bankaları, yaratıcı fikirleri olan genç girişimcilerin desteklenmesi için etkin olarak devreye girecektir. Üretim alanında iş kurmak isteyen 29 yaşın altındaki üniversite öğrencileri için KOSGEB kredileri kapsamında mikro kredi uygulamasına benzer şekilde 30.000 TL'ye kadar destek verilecektir. Genç ve yaratıcı girişimcilere başlangıç sermayesi sağlamak amacını güden ve "yatırım melekleri" diye anılan kişi ve fonlara vergi avantajları sağlanacak ve özel sektörün bu tarz girişimleri desteklenecektir.

Kısa ve esnek askerlik

CHP, askerlik süresini önce 9 aya, daha sonra 6 aya indirecektir. Üniversite öğrencileri istedikleri takdirde, askerlik hizmetlerini yaz tatillerinde, ikişer veya üçer aylık dönemlere bölerek yapabilecektir. Böylece gençler, en verimli çağlarında eğitim, iş ve aile hayatlarından kopmayacak, hayatlarına istedikleri gibi yön verebilecektir.

3. Kişiliğin Serbestçe Gelişimi

Sorunlar

Yoksulluk

Bugün Türkiye’de her dört gençten biri yoksuldur. Bunun en önemli sebeplerinden biri işsizlik, diğeryse gençlerin kayıt dışı sektörde çalışıyor olmalarıdır. Sosyal güvencenin olmaması ve artan sağlık giderleri, özellikle mevsimlik işlerde, evde, temizlik işlerinde veya ücretsiz aile işçisi olarak tarım sektöründe çalışan gençlerin yoksulluğunu artırmaktadır.

Ekonomik bağımsızlığın olmaması

Türkiye’de gençlerin büyük çoğunluğunun ekonomik bağımsızlığı yoktur. Gençlerin yüzde 32’si ailesinin ekonomik yardımına gereksinim duymaktadır. Ekonomik sorunların ağırlıklı olarak aile tarafından çözülüyor olması, gençlerin ailelerine bağımlı olmasına ve özgüven sorununa yol açmaktadır.

Gençlerin yüzde 72’sinin ekonomik olanakları aile evinden çıkıp kendi yaşamlarını kurmalarına yetmemektedir. Aileleriyle yaşayan gençlerin büyük çoğunluğu yaşam alanlarını aile üyeleriyle paylaşmaktadırlar. Gençlerin yüzde 18’i 6-8 kişilik ailelerde yaşamaktadırlar. Bu oran bazı bölgelerde yüzde 40’a ulaşmaktadır.

Aile içi sorunlar ve çevre baskısı

Gençler zamanlarının büyük bölümünü aileleriyle birlikte geçirmektedir. Bazı aileler gençler üzerinde aşırı denetim uygulamaktadır. Devlet ve yerel yönetimler gençlere sosyal alan açmakta yetersiz kalmaktadır.

Ailelerle yaşamak genç kadın ve erkekler için çok farklı sonuçlar yaratmaktadır. Aile ve çevre baskısı toplumsal cinsiyet ayrımcılığının başlıca kaynağını oluşturabilmektedir. Genç kadınlar üzerinde bu baskı çok daha yoğundur. Toplumumuzda genç kadınlara yönelik tutucu ve kısıtlayıcı tutumlar oldukça yaygındır. Erken veya zorla evlilik ve namus cinayetleri bu tutumların en vahim örnekleridir.

Gençlerin sosyal hayata sınırlı katılımı

Gençlerin sosyal ve sanatsal faaliyetlere katılımı çok düşüktür. Büyük çoğunluk düzenli olarak spor yapamamakta ve hobilerini geliştirememektedir.

Gençlerin yalnızca yüzde 36'sı günlük gazete, yüzde 27'si kitap okumaktadır. En çok tercih edilen boş zaman faaliyeti yüzde 81 ile televizyon seyretmektir. İnternet kafelere gitmek ikinci en yaygın etkinliktir. Gençlerin sadece yarısının evinde internet erişimi vardır. İnternet genellikle sanal ortamda sosyalleşmek için kullanılmaktadır.

Gençleri denetlenmesi ve baskı altında tutulması gereken bir kesim olarak gören AKP, gençlerin sosyal, kültürel, sanatsal, sportif etkinliklerine gerekli önemi vermemiştir. Kültür, sanat ve spor etkinliklerine verilen destek her geçen gün daha da azaltılmıştır.

Dış dünyayla sınırlı etkileşim

Gençlerin büyük çoğunluğu herhangi bir yabancı dil bilmemektedir. Yabancı dil bildiğini ifade eden gençlerin de yabancı dil seviyesi ve niteliği tartışmalıdır. Gençlerin sadece yüzde 2'si yabancı bir ülkeyi ziyaret etmiştir. Dil bilmeme (yüzde 53) ve ekonomik olanaksızlıklar (yüzde 17) yurt dışına çıkamamanın en önemli sebepleri olarak gösterilmektedir.

Çözüm önerileri

CHP, gençleri sadece ekonomik ihtiyaçları olan, sadece piyasaya katıldıkları oranda değer kazanan bir kesim olarak görmez. Gençler sosyal yaşamın her alanında kapasitelerini kullanabilecekleri, kendilerini hür iradeleriyle geliştirebilecekleri fırsat ve olanaklara sahip olmalıdır.

Bu amaçla gençler her açıdan güçlendirilmelidir. Bu güçlendirme sadece gençlere haklar verilerek gerçekleştirilemez. Onlara sahip oldukları hakları kullanabilecekleri fırsatlar, olanaklar, devlet ve toplum baskısından uzak özerk alanlar yaratılmalıdır. Bunlar sosyal devletin temel görevleridir.

Gençler için sosyal devlet

CHP herkes için fırsat eşitliğini destekleyecek, her türlü ayrımcılıkla mücadele edecektir. Aile Sigortası programı yoluyla genç aileler için özel destek sağlanacaktır. Gençlerin sağlık, sosyal hizmetler ve ulaşım gibi nitelikli hizmetlere erişimi kolaylaştırılacaktır. Eğitim ve işsizlik başlıklarında önerilen çözümler orta ve uzun vadede gençlerin yoksulluğunu azaltmakta ve yoksulluğun nesiller arasında aktarılmasını önlemekte etkili olacaktır.

Gençlik hakları bilinci

Ailelere yönelik “gençlerin hakları” ve “gençlik psikolojisi” konulu bilgilendirme ve bilinçlendirme çalışmaları yapılacaktır. Bu yönde kurslar ve eğitim programları düzenlenecek, gençlik STK’ları ve yerel yönetimlerin desteğiyle özellikle düşük gelirli ailelerin bunlardan yararlanmaları sağlanacaktır.

Gençlerin sahip oldukları haklarla ilgili bilgi ve farkındalıklarının artması için eğitim faaliyetleri düzenlenecektir. Müfredatta gerekli önem verilmeyen “Yurttaşlık ve İnsan Hakları” dersleri yeniden düzenlenecek, ilk ve ortaöğretimde zorunlu hale getirilecektir. Bu derslerde gençlere hak bilinci aşılanacaktır.

Tüm gençlerin cinsiyetler, kültürler, inançlar, etnik gruplar arası farklılıkları bir zenginlik olarak algılamaları ve önyargılar geliştirmemeleri için yaygın eğitim ve bilinçlendirme çalışmaları yapılacaktır. Toplumsal cinsiyete dayalı önyargılarla mücadeleye özel önem atfedilecektir.

Gençlere zengin bir sosyal yaşam

Gençlerin kişiliklerini serbestçe geliştirmelerinde sosyal, kültürel, sanatsal ve sportif etkinlikler önemli bir rol oynamaktadır. Gençler ancak bu etkinlikler yoluyla beraber yaşama ve üretme kültürlerini geliştirebilir ve yaratıcılıklarını artırabilir. Demokratik değerler ancak mutlu, neşeli ve sağlıklı bir gençlik geçiren bireylerden oluşan bir toplumda gelişebilir. CHP farklılıklarıyla barışık, renkli, yaratıcı ve neşeli bir gençlik için çalışacaktır.

CHP gençlerin daha çok bir araya gelmelerini, daha çok üretmelerini ve daha renkli bir dünya kurmalarını desteklemektedir. Bu amaçla atılacak öncelikli adımlar şunlardır:

- **Gençlik İndirimi:** Öğrenci olsun olmasın, 25 yaş altı gençlerin ulaşım araçlarından, kültür ve sanat faaliyetlerinden, çeşitli restoran ve mağazalardan indirimli fiyatlarla yararlanmasını sağlayacak Gençlik İndirimi uygulaması başlatılacaktır.
- **Tüm gençlere açık, cazibe merkezi okullar:** Okulların teknoloji, spor, sanat ve eğlence olanaklarıyla donatılarak cazibe merkezleri haline gelmeleri sağlanacaktır. Gençler eğitim saatleri dışında da okullarda rahatça zaman geçirebilecek, okulların kütüphanelerinden ve sosyal, kültürel, sanatsal olanaklarından yararlanabilecektir. Bu olanaklar okulun bulunduğu semttteki tüm gençlere açık olacaktır. Böylece okullar gençler için sosyal yaşamın merkezi haline gelecektir.
- **Tam donanımlı spor alanları:** Gençlerin boş zamanlarını daha kaliteli geçirmeleri, daha sağlıklı bir yaşam tarzını alışkanlık haline getirmeleri için tam donanımlı spor alanları oluşturulacaktır.
- **Gençlik Evleri:** CHP, tüm kesimlerden gençlerin sosyal, kültürel, sanatsal etkinlikler düzenleyebilmeleri için Gençlik Evleri kuracaktır. Gençlik Evleri öncelikle sosyal etkinlik alanlarının az olduğu yerleşim birimlerinde kurulacaktır. Böylelikle gençler, aile ve çevre baskısından uzak, kendilerini özgürce geliştirebilecekleri ve eğlenebilecekleri özerk alanlara sahip olacaktır.

- **Kültürde, sanatta, sporda yarışan yerel yönetimler:** Merkezi bütçeden yerel yönetimlere ayrılan kaynağın belli bir kısmı gençlere yönelik sosyal etkinliklerde kullanılmak üzere tahsis edilecektir.
- **Yazlar evde geçmesin, gençler de biraz eğlensin:** Gençlerin yaz tatillerinde sosyal etkinliklerde bulunabilmesi, Türkiye'nin farklı yörelerini tanıyabilmesi ve arkadaşlık ilişkilerini geliştirebilmesi için gençlik yaz okulları yaygınlaştırılacaktır.

“Hareketli Gençlik”

Gençlerin farklı kültürler ve dünya görüşleriyle tanışmaları için “Hareketli Gençlik” girişimi başlatılacaktır. Bu kapsamda iller ve ülkelerarası gençlik değişim programları yaygınlaştırılacak ve her kesimden gençlere ulaştırılacaktır.

Türkiye içi gençlik değişimleri kapsamında gençler, özellikle genç kadınlar, farklı illerde yaşayan gençlerle ve aileleriyle buluşturulacaktır. Bu programla gençlerin ülkemizin farklı bölgelerinin kültür ve gelenekleri ile tanışmaları ve farklılıklara saygı geliştirmeleri amaçlanmaktadır. Gençler belirlenecek bir ailenin yanında 1-2 hafta kalacak, daha sonra evlerinde kaldıkları gençleri kendi evlerinde misafir edeceklerdir. Bu kapsamda gençler, yerel yönetimler ve sivil toplumla işbirliği içinde gerçekleştirilecek sosyal sorumluluk projelerine katılacaklardır. Böylelikle gençlerin gönüllü gençlik çalışmalarına katılımları yaygınlaştırılacaktır.

CHP gençlik çalışmalarına özel önem vermektedir. Gençlik çalışmaları işsizlik, okuldaki başarısızlık ve sosyal dışlanmayla mücadeleye yardımcı olduğu gibi boş zaman değerlendirmek ve arkadaşlık ilişkileri geliştirmek için de yararlı etkinliklerdir. Gençlik çalışmaları; eğitim, istihdam, sağlık, katılım, kültür, sanat ve spor gibi alanlarda yaygın eğitim ve enformel öğrenme programlarını içerecektir.

Uluslararası gençlik değişim programları kapsamında özellikle AB ülkelerindeki lise ve üniversitelerle bağlantılar güçlendirilecek, her kesimden tüm gençlerin bu programlardan yararlanması sağlanacaktır. Bu programlara katılan gençlerin ulaşım ve yaşam giderlerinin karşılanmasında devlet katkı sağlayacaktır.

Hedefimiz ülkesini ve dünyasını tanıyan, farklılıklara karşı demokratik bir saygı geliştirmiş, kendi ayakları üzerinde durabilen ve değişik kültürlerden arkadaşları olan, barışçı, hoşgörülü gençler yetiştirmektir.

4. Katılım

Sorunlar

Zayıf siyasi katılım

Türkiye'deki gençlerin çok büyük bir bölümü siyasi karar alma süreçlerine katılamamaktadır. Gençlerin yalnızca yüzde 3,7'si bir siyasi partiye üyedir; ancak yüzde 10'u arkadaşlarıyla siyaset konuşmaktadır. Sosyal ve kültürel konularda çalışan derneklere üye olan gençlerin oranı yüzde 3'te kalmaktadır. Gençlerin yüzde 59'u hiçbir kulüp veya örgüte üye değildir. Gençlik Konseyleri ile ilgili sorunlar gençlerin yerel düzeyde de katılımlarının zayıf olduğunu göstermektedir. TBMM'deki 550 milletvekilinden yalnızca 19'u 30-35 yaş arasındadır. Milyonlarca gencin siyasetle ilişkisi yalnızca oy kullanmaya indirgenmiştir.

Gençlik katılımı için yetersiz kurumsal altyapı

Türkiye, uluslararası taahhütlerinin bir gereği olmasına rağmen, gençlerini ulusal düzeyde karar alma mekanizmalarına katacak çözümleri geliştirmemiştir. Birçok Avrupa ülkesinin aksine Türkiye'nin hala bir Ulusal Gençlik Konseyi yoktur.

Kurulması planlanan Gençlik Ajansı için hazırlanan yasa tasarısında birçok boşluk bulunmaktadır. Ajansın yönetiminde gençlik STK'larına zayıf bir danışma rolü verilmiştir. Gençlik STK'larının isteklerini dile getirebilecekleri Danışma ve Koordinasyon Kurulu'nda bile ağırlık devlet yöneticilerine verilmiştir. Ulusal Gençlik Konseyi kurulması fırsatı bu yasa tasarısında da göz ardı edilmiştir. Onun yerine ancak beş yılda bir toplanacak, kimlerden oluşacağı, işlevinin ne olacağı belirsiz bir "Gençlik Şurası" fikri ortaya atılmıştır.

Eğitim kurumlarının yönetiminde yetersiz temsil

Gençlerin üniversite yönetimlerindeki temsili çok sınırlıdır. Üniversitelerdeki Öğrenci Konseyi temsilcilerinin Üniversite Senatosu toplantılarına, sadece kendilerini ilgilendiren konular konuşulurken katılmaları öngörülmüştür. Öğrenci temsilcilerinin oy hakkı bulunmamaktadır.

Çözüm önerileri

Gençler eşit ortaklar

CHP, gençleri sadece geleceğin büyükleri olarak değil, bugünün de eşit ortakları olarak görmektedir. Gençler yalnızca gençliği ilgilendiren değil, tüm alanlarda karar alma süreçlerine etkin katılabilmelidirler. Gençler kendilerini ilgilendiren kararların yalnız mirasçısı değil aynı zamanda mimarı da olmalıdırlar.

CHP, bu anlayışı devlet yönetiminin tüm katmanlarına yaygınlaştırarak bir zihniyet dönüşümü gerçekleştirecektir. Bu zihniyet dönüşümünü kurumsallaştırmak ve hukuki sürekliliğini sağlamak için Anayasa'nın 58. Maddesi yukarıda öngörüldüğü şekilde değiştirilecektir. Gençlerin katılım hakkını korumak devletin görevi olacaktır.

Gençlerin TBMM'de temsilini artırmak için pozitif ayrımcılık uygulanacaktır. Kurulacak olan Ulusal Gençlik Konseyi ile işbirliği içinde belirlenecek bir sayıda milletvekilinin 35 yaşın altında olması zorunlu tutulacaktır.

CHP, seçilme yaşının 21'e indirilmesi için çalışmalarını sürdürecektir.

Etkin Gençlik Meclisleri

CHP iktidarında tüm yerel yönetimlerin Gençlik Meclisleri oluşturmaları için gereken siyasi irade ortaya konacaktır. Aynı siyasi kararlılık Gençlik Meclisi kararlarının yerel yönetimler tarafından ciddiye alınmasını sağlamak için de gösterilecektir. Bu amaca hizmet edecek her türlü yasal düzenleme yapılacaktır.

CHP çoğulcu demokrasi anlayışı gereği, görüşü ne olursa olsun tüm gençlik gruplarının bu meclislerde temsil edilmesi gerektiğini savunmaktadır.

Ulusal Gençlik Konseyi

CHP, Türkiye’de katılımcı ve kapsayıcı bir Ulusal Gençlik Konseyi kurulması için gerekli yasal düzenlemeleri hızla gerçekleştirecektir. Kurulacak konseyin gençlik STK’ları, il Gençlik Meclisleri ve üniversite öğrenci konseylerinin temsilcilerinden oluşması, böylelikle gençliğin temsiliyetinin geniş bir yelpazeye yayılması sağlanacaktır. Ulusal Gençlik Konseyi, tüm karar alma süreçlerinde gençlik STK’larını ve gençleri bir araya getiren bir üst yapı gibi hareket edecektir. Böylelikle, gençliğin karar alma süreçlerine katılımı kurumsallaşacak ve güçlenecektir.

Gençlik STK’larına tam destek

CHP, gençlerin STK’lara katılımının onların yaşamlarında olumlu değişimlere neden olduğunun farkındadır. Kapsamlı ve tutarlı bir gençlik politikası oluşturulmasında gençlik STK’larının oynayacağı önemli rolün de bilincindedir. Bu nedenle, son yıllarda sayıları giderek artan gençlik STK’larının kapasite ve olanakları güçlendirilecek, gençlerin STK’lara katılımı teşvik edilecektir. Bu kapsamda gençlik STK’larına idari ve mali katkılar sağlanacak, düzenlenecek eğitim programlarıyla kapasite geliştirmeleri hedeflenecektir. Gençlik STK’larının projeleri kaynak açısından desteklenecektir. Bu amaçla STK’ların başvurabilecekleri proje yarışmaları düzenlenecek ve seçilen projeler maddi olarak desteklenecektir.

Eğitim kurumlarında gençlerin temsili

Üniversite Öğrenci Konseylerinin Üniversite Senatoları’nda temsili zorunlu hale gelecektir. Senato kararlarında Öğrenci Konseyi temsilcilerine oy hakkı tanınacaktır. Öğrenci Konseyi temsilcileri toplantıların tümüne katılabileceklerdir.

Demokrasi eğitimi

Yapılacak reformların istenilen sonuçları verebilmeleri için gençlerin de gerekli katılım iradesini göstermeleri gerekmektedir. Eğitim müfredatı katılımcı demokrasi bilincinin yaratılması açısından çok zayıftır. “Yurttaşlık ve İnsan Hakları” dersleri aracılığıyla öğrenciler Gençlik Meclisleri ve Ulusal Gençlik Konseyi gibi konularda aktif olarak bilgilendirilecek ve bu kurumlara katılımları teşvik edilecektir.

IV. Görülmeyen Gençleri Görmek

Fırsat Eşitliği için Özel Destek Programları

CHP'nin gençlik politikalarının en önemli ilkelerinden biri "görülmeyen gençleri görmek"tir. CHP gençlik politikalarını geliştirirken sadece öğrencileri değil, çalışan, işsiz, evde oturan tüm gençlerimizi göz önünde tutmaktadır. Yukarıda geliştirilen politikalar bu kesimlerin tümüne yöneliktir.

Bununla birlikte, yukarıda geliştirilen politikaların bazı özel genç grupları için ek önlemlerle desteklenmesi gerekmektedir. Çünkü bu gençler bazı sorunları daha yoğun olarak yaşamaktadırlar. Bu gençlere yönelik özel politikalar geliştirmek, fırsat eşitliğini hedeflemiş, tek bir gencimizin dahi göz ardı edilemeyeceğine inanan, sosyal demokrat bir parti olan CHP için kaçınılmazdır.

Bu kapsamda üç kesim üzerinde odaklanılacaktır: (1) Ne okuyan ne çalışan genç kadınlar, (2) çalışarak okuyan gençler ve (3) engelli gençler.

I. Ne okuyan ne de çalışan genç kadınlar: Ev kızları

Gelir düzeyi düşük ve sosyal olanaklar bakımından sınırlı birçok bölgede, genç kızlar ve kadınlar eve kapanmakta ve sosyal hayatları sınırlanmaktadır. Geleneksel nedenlerle okulu terk etme, erken ve zorla evlendirilme gibi sorunlar da en çok bu kesimdeki genç kadınları etkilemektedir.

Ev kızları kendilerini işsiz olarak görmemekte, eğitime de devam etmemektedir. Sayısı iki milyonu aşan bu genç kadınları güçlendirmek, kapasitelerini geliştirmek, seçimlerini artırmak, sahip oldukları becerileri ilerletmek, yeni bilgi ve beceriler edindirmek, beklentilerini anlamak ve dışarıya açılmalarını sağlamak, CHP'nin en önemli öncelikleri arasındadır.

CHP, ev kızlarını eğitim ve çalışma hayatına kazandırmak ve toplumsal yaşamın her alanına katılmalarını artırmak amacıyla, ev kızlarına yönelik bir eğitim seferberliği başlatacaktır. Bu kapsamda özellikle ev kızlarının yoğun olarak yaşadığı bölgelerde çalıştırılmak üzere kadın emekli öğretmenler, rehber öğretmenler ve psikologlar işe alınacaktır. Ev kızlarına bu kadın eğitimciler aracılığıyla ulaşılabilecektir. Her eğitimci belirli sayıda ev kızından sorumlu olacak ve onları düzenli aralıklarla bir araya getirecektir.

Eğitimcilerin iki temel amacı olacaktır. Birincisi genç kadınları gençlik, kadın hakları ve kadın sağlığı gibi konularda bilgilendirmektir. İkinci olarak eğitimciler, evde oturan kızları "hayat boyu öğrenme" projelerine yönlendirecektir. Bu kapsamda, CHP evde oturan genç kızlar ve kadınlar için uzaktan eğitim ve telafi eğitimi programlarını yaygınlaştıracaktır.

Hayat boyu öğrenme projeleri kapsamında sadece akademik konular değil, özellikle de evde oturan kadınlara ekonomik getiri sağlayabilecek becerilerin de geliştirilebileceği pratik dersler de olacaktır. Bu kursların sonunda kadınlara sertifika verilerek edindikleri becerilerin tanınması sağlanacaktır.

CHP'nin amacı, genç kadınları sosyal hayata katılabilecekleri şekilde güçlendirmek ve kendilerini serbestçe geliştirebilmelerinin önünü açmaktır. Dolayısıyla ev kızlarının dışı açılması ve hareketliliği her alanda desteklenecektir. Ev kızlarının belli aralıklarla bir araya gelmelerini sağlamak için düzenlenecek sınıf içi eğitimlerin yanı sıra, genç kadınlara özel olarak şehir turları, sanatsal ve sosyal etkinlikler düzenlenecektir. Uzaktan eğitimlerden faydalanan genç kadınlar, eğitimcilerin katılımı ile belli aralıklarla bir araya gelmeye teşvik edilecektir. Bu toplantılarda, eğitimlerde daha ileri aşamalara gelmiş olan kadınların diğerleri ile tecrübelerini paylaşmaları sağlanarak akran eğitimi modelleri yaygınlaştırılacaktır.

Özetle, genç kadınlar evden çıkamıyorsa evler sınıf olacak, öğretmenler evlere gelecektir. 12 yıllık zorunlu eğitim ve yüzde 100 okullaşma oranı hedefimize ulaşana kadar, eğitimi yurttaşlara ulaştırmak için her türlü yaratıcı çözüme kapımız açık olacaktır. CHP, hayatlarının bittiğini düşünen bu genç kadınlara, eğitim ve çalışma hayatında sağlayacağı olanaklarla ve sunacağı sosyal yaşama katılım fırsatlarıyla hayatın bitmediğini, tam tersine şimdi başladığını kanıtlayacaktır.

2. Çalışarak okuyan gençler

Emekçi ve esnaf çocukları: Özellikle düşük gelirli bölgelerde yaşayan, ebeveynleri genellikle emekçi veya küçük esnaf olan birçok genç hem okumakta hem de çalışmaktadır. Gençlerin çalışmasının arkasında iki ana neden bulunmaktadır. Birçok genç aile gelirine katkıda bulunmak için çalışmaktadır. Ayrıca gençler, aileleri tarafından okul sonrası boş gezmesinler, kötü alışkanlıklar geliştirmesinler ve bir zanaat öğrensinler diye de çalıştırılmaktadır.

CHP, gençlerin mümkün olan en uzun süre eğitim sistemi içinde tutulmalarından yanadır. CHP'nin politikaları gençleri çalışmaya yönelten nedenleri ortadan kaldırmayı hedeflemektedir. Aile Sigortası kapsamındaki Eğitim Desteği ile gelir seviyesi düşük ailelerde, tüm okuyan gençlere maddi ve ayni yardımda bulunulacaktır. Bu yardımlar yetişkinler için olan yardımlarla da desteklenecektir.

Aileleri tarafından okuldan arta kalan zamanlarında boş gezmesinler diye çalıştırılan gençler ise CHP'nin yeni eğitim politikaları sayesinde çalışmak zorunda kalmayacaktır. CHP öncelikle tüm okulları tam gün eğitim yapar hale getirecektir. Bu sayede gençlerin eğitimde geçirdikleri süre artacak, aileler gençler vakitlerini boşa geçiriyor diye kaygılanmayacaklardır.

Mevsimlik tarım işçisi olarak çalışan gençler: Özellikle Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerinde yaşayan birçok genç ve aileleri, mevsimlik tarım işçisi olarak çalışmaktadır. Söz konusu gençler eğitimlerine bir beklentileri olmadan, zorunlu olduğu için devam etmektedir. Tarım işçiliği yapan gençler bazı okullarda sınıfın çoğunluğunu oluşturduğundan, belli dönemlerde diğer öğrencilerin eğitim hayatı da kesintiye uğramaktadır.

Tarım işçiliği yapan gençler çok zor şartlarla baş etmek zorundadırlar. Çoğu gerçek bir eğitim alamamakta, işçi olarak gittikleri yerlerde elverişsiz koşullar altında yaşamakta, sosyal olarak dışlanmakta ve kayıt dışı istihdam alanına sıkışıp kalmaktadır.

CHP, eğitim çağındaki çocukların ve gençlerin çalıştırılmasına ilkesel olarak karşıdır. Bu nedenle, öncelikli olarak Aile Sigortası gibi sosyal destek politikalarıyla aileler çocuklarını çalıştırmaya ihtiyaç duymayacakları gelir seviyesine yükseltilecektir. Fakat belli önlemler alındığında dahi bazı aileler, çocuklarını çalıştırmaları bile kendileri çalışmak için mevsimlik göç edeceklerdir. Aileleri mevsimlik göç hareketlerinde bulunan gençleri desteklemek için özel önlemler alınmalıdır.

CHP, ağırlıklı olarak mevsimlik işçi göçü veren yerleşim birimlerinde Telafi Eğitimi Programları düzenleyecektir. Bu kapsamda, daha esnek eğitim yaklaşımları benimsenecek; uzaktan eğitim, açık öğretim, akşam düzenlenen eğitim programları, yaygın eğitim ve akran eğitimi gibi unsurlar yaygınlaştırılacaktır.

Telafi eğitimlerine ek olarak, yerel yönetimlerin de katkısıyla, Gezici Eğitim ve Sağlık Hizmetleri uygulamaya sokulacaktır. Yoğun olarak mevsimlik tarım işçisi alan bölgelerde eğitim ve sağlık personeli artırılacak, gençlerin eğitim hizmetlerinden geri kalmamaları ve düzenli bir şekilde sağlık kontrolünden geçmeleri sağlanacaktır.

3. Engelli gençler

Eğitim, iş ve sosyal yaşam olanakları bugünkü koşullarda çok sıkıntılı olan engelli gençler, CHP'nin gençlik stratejisinin olduğu kadar, istihdam ve Aile Sigortası projelerinin de en önemli odak noktalarındandır. CHP'nin Türkiye nüfusunun yüzde 12'sini oluşturan engelli yurttaşlar konusundaki ayrıntılı politikaları ayrı bir raporda ortaya konacağından, burada özellikle gençleri ilgilendiren önlemlere yer verilmektedir.

Engelli gençlerin evden dışarı çıkıp sosyal yaşama katılmaları için gerekli tüm yasal düzenlemeler yapılacak ve hızla uygulamaya geçilecektir. Evden çıkması mümkün olmayan engelli gençlere CHP sahip çıkacak, hizmetler engellilerin evine götürülecektir.

Temel amaç "Engelliler için engelsiz erişim, yüzde yüz erişim"dir. Engelli gençlerin toplumsal yaşamın her alanına katılımını kolaylaştırmak için ulaşım araçları, terminal, istasyon ve havaalanı gibi toplu ulaşım merkezleri engelliler için düzenlenecektir. Tüm eğitim kurumları, kültür, sanat, spor olanakları, park, bahçe ve alışveriş merkezi gibi kamusal alanlar engelli yurttaşların erişimine uygun hale getirilecektir.

Esnek eğitim yaklaşımlarının engelli gençler için yaygınlaştırılmasına önem verilecek, bu kapsamda uzaktan eğitim, açık öğretim, evden eğitim gibi programlar yaygınlaştırılacaktır. Engelli gençlerin özel ihtiyaçları göz önünde bulundurularak, bilgisayar ve diğer donanımlar ücretsiz olarak bu gençlere sağlanacaktır.

Engelli gençlerin iş olanaklarının artırılmasına önem verilecek, kamu ve özel sektördeki engelli kotalarının etkin bir şekilde doldurulması sağlanacaktır. İnsan emeğini en yüce değer olarak gören CHP, işçilerin iş kanunlarından kaynaklanan haklarını en etkin şekilde koruyacaktır. Engelli işçi kotaları da uygulanması en sıkı şekilde denetlenecek haklardan biridir. Engelli kotasına uyum sadece iş müfettişleri tarafından değil, engelli STK'larının belirleyecekleri temsilciler tarafından da denetlenebilecektir.

V. Gençlik Politikası için Kurumsal Yapı ve Politika Araçları

Kapsamlı ve sektörler arası işbirliğine dayalı politika: Genç Türkiye Politikası

CHP iktidarında kapsamlı bir ulusal gençlik politikası, şeffaf ve rasyonel yönetim yöntemleri ile hayata geçirilecek ve Genç Türkiye Politikası olarak adlandırılacaktır. CHP'nin gençlik politikası sektörler arası işbirliğine dayanacak ve çok boyutlu olacaktır. Eşgüdüm yaklaşımı çerçevesinde, gençlik konusu her politika alanında gözetilecek, tüm politika alanlarının gençler üzerine olası etkileri değerlendirilecektir.

Gençlik STK'ları ve gençlerin katılımı olmaksızın gençlik politikası oluşumu düşünülemez. Genç Türkiye Politikası tüm paydaşlar ve bizzat gençlerle yürütülecek ortak bir çalışma sonucu hazırlanacaktır. Politika belgesinde "sosyal bir hak olarak gençlik politikası" anlayışı vurgulanacaktır.

Belgenin hazırlanmasının ardından hızla bir Çerçeve Gençlik Yasası oluşturulacak, politika belgesinde belirlenen hizmet ve uygulamaların yasal garanti altına alınması sağlanacaktır.

Genç Türkiye Politikası kapsamında hızla bir Gençlik Eylem Planı hazırlanacak ve ivedilikle hayata geçirilecektir. Bu şekilde Genç Türkiye Politikası'nın yerel düzeyde de etkin bir şekilde uygulanması sağlanacaktır. Gençlik politikalarının Türkiye'nin her köşesine ulaşacağına garanti CHP olacaktır.

Gençlik odaklı kurumlar

Sorumluluğu sadece gençlik olmayan kurumlar kurulmadan gençlik politikalarının etkin yürütülemeyeceği açıktır. Kurumsal odaklanma politik etkinlik için olmazsa olmaz bir şarttır. Bu nedenle gençlik politikalarının uygulanması için sorumluluğu sadece gençlik politikaları olan kurumsal bir yapı oluşturulacaktır.

Gençlik politikalarına odaklı kurumsal yapılanma ihtiyacı yasama süreci için de geçerlidir. TBMM’de mevcut durumda gençlik politikaları Milli Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor İhtisas Komisyonu tarafından incelenmektedir. Komisyon gençlik politikalarına çok az zaman ayırmaktadır. Bu nedenle CHP, TBMM’de bir Gençlik İhtisas Komisyonu’nun kurulmasını önermektedir. Bu komisyon gençlik haklarını korumak ve geliştirmek, gençlik politikaları alanında uluslararası gelişmeleri izlemek, ülkemizdeki gençlik politikalarının bu gelişmelere uyumunu sağlamak, gençliği ilgilendiren tüm alanlarda kanun tasarılarını gençlik bakış açısıyla incelemek ile görevli olacaktır. Bu şekilde TBMM çatısı altında gençlik haklarını savunmak için kurumsal bir odak yaratılacaktır.

Esnek bir kurumsal yapı: GENÇ-KUR

Genç Türkiye Politikası’nın yürütülmesi için merkezi ve bürokratik olmayan bir kurumsal yapı oluşturulacaktır. Merkezi devlet organları, sivil toplum kuruluşları ve yerel yönetimler arasında bir eşgüdüm platformu olarak çalışacak olan bu yapı, Gençlik Politikaları Eşgüdüm Kurumu (GENÇ-KUR) olarak adlandırılacaktır. GENÇ-KUR, gençliğe ilişkin politika ve faaliyetler arasında tutarlılık sağlanmasına yardımcı olacaktır. Eşgüdüm ile kamu kaynaklarının Genç Türkiye Politikası’nın hedefleri doğrultusunda etkin şekilde kullanılması sağlanacaktır.

GENÇ-KUR çatısı altında yerel yönetimler ve STK’larla eşgüdüm ve işbirliği teşvik edilecek ama kesinlikle yasaklayıcı, engelleyici bir siyaset izlenmeyecektir. GENÇ-KUR’da sivil toplum ve yerel yönetimler merkezi idare ile eşit oranda temsil edilecektir. Bu temsil sağlanırken özellikle de gençlerin karar mekanizmalarına katılımına özel önem verilecektir. GENÇ-KUR bünyesinde merkezi bütçeden gelen kaynaklarla bir Gençlik Bütçesi oluşturulacaktır. Gençlik Evleri, Ulusal Gençlik Konseyi, gençlik STK’larına destekler, gençlik değişim programları gibi girişimler bu bütçeden karşılanacaktır.

Gençlik alanında insan kaynağı

Genç Türkiye Politikası'nın etkin bir şekilde uygulanması ve Türkiye'nin her gencine ulaşması için gençlik alanında uzmanlaşmış geniş bir insan kaynağı gerekmektedir. Bu insan kaynağı ihtiyacının karşılanabilmesi için AB ve diğer gelişmiş ülkelerde olduğu gibi üniversitelerde lisans ve lisans üstü programlar sunan "Gençlik Çalışmaları" bölümleri ve araştırma enstitülerinin kurulması teşvik edilecektir.

VI. Sonuç

Türkiye’de yaşayan milyonlarca genç, sorunları hakkında karar verilirken kendilerine danışılmasını talep etmektedir. AKP daha çok söz isteyen gençlere, ancak daha çok biber gazı, daha çok cop, daha çok boş nasihat layık görmektedir.

CHP’nin gençlik anlayışının temelinde özgür, eşit ve dayanışmacı bir toplum hedefi yer almaktadır. Güçlü, renkli ve katılımcı bir gençlik, Türkiye’de özgürlükçü demokrasinin yerleşmesinde anahtar bir rol oynayacaktır. Bu hedefe ancak kapsamlı, tutarlı ve çok boyutlu bir gençlik politikasının, gençlerin katılımıyla yaşama geçirilmesiyle ulaşılabilecektir.

Gençler sadece geleceğin sahipleri değil, bugünün ortaklarıdır. Gençleri kendi kaderlerini tayin edecek ve toplumsal yaşamın her alanına katılacak şekilde güçlendirmek, CHP’nin temel önceliğidir. Bu amaçla gençlere daha fazla hak, daha fazla olanak, daha geniş özerk alan ve daha etkin katılım fırsatları sağlanması yaşamsal bir öneme sahiptir.

Gençlerin gençliklerini yaşamaları için toplumsal ve özel hayatta her türlü fırsat ve olanağı sağlamak, CHP’nin öncelikli hedefidir. Gençlere baskılardan uzak, kişiliklerini özgürce geliştirebilecekleri, yaratıcılıklarını kullanabilecekleri her türlü ortam yaratılacaktır. CHP, Türkiye’nin tek bir gencinden dahi vazgeçmeyecek, tüm gençlere eğitimde, istihdamda, kültür, sanat ve sporda, hayatın her alanında gerçekten eşit fırsatlar sunmak için somut adımlar atacaktır.

21. yüzyılda tüm gelişmiş ve demokratik ülkelerde olduğu gibi, Türkiye’de de gençlerin korunması anlayışından gençlerin güçlendirilmesi anlayışına geçişi gerçekleştirmek için:

CHP gençleri denetlemeyecek, destekleyecektir.

CHP gençleri baskı altına almayacak, önlerini açacaktır.

CHP gençleri susturmayacak, onlara “söz sende” diyecektir.

**Gençlik
bugünün ortağı,
yarının sahibi,
özgürlüğün sesidir.**

Herkes için

CHP

**Benim için yandaş yok,
sadece ve sadece vatandaş var.
Ve istisnasız her vatandaş
bu ülkenin zenginliğinden
hak ettiği payı almalı.**

**Her vatandaş rahat bir nefes almalı.
İşte ben buna inanırım.**

CHP varsa, herkes için var.

Kemal Kılıçdaroğlu
Cumhuriyet Halk Partisi Genel Başkanı

